

Por a l'estat

Fa un grapat d'anys, prop de vint, comentava jo ací mateix l'ambigüitat d'aquest títol: podria voler dir (parlant de Catalunya, que era el tema), que els catalans tenen por de l'estat (no m'agrada escriure-ho amb majúscula: l'Estat) que fa segles que tenen, l'espanyol, o pot significar que la por que hi ha és a tenir un estat propi. Bé, aquesta és la cosa que volia dir el meu comentari: que els catalans tenien, havien tingut, i semblava que tindrien sempre, por a tenir un estat català. I recordava, per comparació, que aquesta por, reticència o resistència, és justament el contrari d'allò que, l'últim segle o segle i mig, ha passat a tot arreu d'Amèrica, Àsia, Àfrica, Oceania i bona part d'Europa: al món sencer, tothom que ha pensat que tenia una nació o cosa equivalent, o que al seu tros de terra podia dir-li nació, ha demanat immediatament un estat. Simplement perquè els altres ja en tenien. És una història molt llarga, fa més de dos-cents anys que corre, començà amb els Estats Units d'Amèrica, encara no s'ha acabat, i el resultat són més de dos centenars de banderes a l'ONU, amb noms d'enumeració prolixa i sovint una mica curiosa. Això vol dir que, arreu del planeta terra, en temps que en diem contemporani, tothom havia pensat i decidit que si tenia una nació havia de tenir un estat, excepte els catalans i molt pocs països més. Qualsevol cosa que siga la nació o el nacionalisme (i poden ser moltíssimes coses diferents, bones i roïnes), normalment coincideixen a demanar, quan no en tenen, la major quantitat possible d'estat, i si pot ser tota la quantitat. No hi ha nacionalisme ni nació que s'accontente de privar-se d'allò que té tothom: fronteres amb ratlla i guàrdia (almenys simbòlica), passaport, seu a l'ONU, poc o molt exèrcit si pot ser, ambaixadors i tota la resta. I que quan el rei o president viatge a l'estranger el tracten com a cap d'estat, encara que siga l'Estat del Vaticà o el mig estat parcial de Palestina, i en baixar de l'avió passe revista a una guàrdia amb aire militar. Qui no pot tenir tancs i marina, per falta de terra o per falta de mar, pensa tanmateix: quina llàstima, tanta il·lusió que ens faria. Ho pensa tothom, això, inclosa la República Àrab Sahràuí Democràtica, que està formada per un campament al mig del desert. Ho han pensat habitualment tots els qui

Joan Francesc Mira

pensaven que eren nació, excepte els catalans. Els quals formen, entre les nacions del món i els corresponents nacionalismes, un cas bastant curiós i excepcional. No únic, però interessant per a l'observador: han sigut temps i temps

una nació que no demanava un estat, ni se l'imaginava, ni segurament en tenia gens de ganes.

En un discurs doctrinal, poc temps abans d'aquell escrit meu dels anys 90, el sr. Jordi Pujol afirmava: *"El nacionalisme de CDC pretén la realització de Catalunya com a nació en el marc de l'Estat Espanyol"*. Semblava, doncs, que segurament era així com havia de ser, i que no podia ser d'una altra manera. En termes de fantasia o de projecció material d'una idea, que són els termes importants, significava que el president Pujol no s'havia imaginat mai passant revista a un batalló d'infanteria catalana, ni visitant el vaixell insígnia de la marina catalana, ni rebent ambaixadors de França i d'Espanya al palau presidencial. Cal dir que el sr. Àngel Colom sí que imaginava (en la publicitat) aquesta escena, a condició, òbviament, de ser ell qui rebia l'ambaixador, però sembla que no tingué gran èxit el missatge. No sé si el sr. Macià, que era militar, s'ho va imaginar alguna vegada, això de la independència amb tropes i ambaixades, però en tot cas li degué durar ben poc la fantasia. Vull dir que aquesta falta d'imaginació era general, política, civil, i amb un punt de desgana: fins els qui cridaven "indepèndènci-a" ho feien sense incloure-hi regiments blindats, aviació, marina, i representació al consell de l'OTAN. Per alguna raó fosca i profunda, als catalans els feia por l'estat. No els ha fet por la nació ni l'autogovern, ni autonomia per les escoles i els hospitals, els rètols de les carreteres, i els mossos d'esquadra amb espartenyas de gala. Els feia por l'estat amb totes les conseqüències: convertir la Generalitat en república, els consellers en ministres, l'aeroport de Sabadell en base de la Força Aèria, i les *golondrines* del port en vaixells de guerra. La veritat és que els ha fet por sempre, d'ençà del temps d'aquell bon home que es deia Ramon Berenguer IV i que mai gosà coronar-se rei de Catalunya. I si realment han perdut aquesta por o retracció ancestral, si han guanyat en imaginació aplicada, no faltaran, ben aviat, molt bones ocasions de demostrar-ho.

"Per alguna raó fosca i profunda, als catalans els feia por l'estat. [...] Els feia por l'estat amb totes les conseqüències: convertir la Generalitat en república, els consellers en ministres, l'aeroport de Sabadell en base de la Força Aèria, i les 'golondrines' del port en vaixells de guerra"